

NĂM THỨ NĂM - SỐ 865

MỘI SỐ 8 xu

辛未年正月廿三日

NGÀY THỨ TƯ 11 MARS 1951

GIÁ BẢN	
BỘNG-PHÁP	NGOẠI - QUỐC
Mỗi năm	5.000
Sáu tháng	3.00
Mỗi tháng	1.00
Mua báo phải trả tiền trước Thứ và mandat gửi cho H. TRẦN-BÌNH-PHIÊN. — Ai đảng quảng cáo, việc riêng xin thương ngài trước.	

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

敏

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO QUÁN
Đường Đông-Ba — Huế

Giấy báo số 63
Giấy báo: TIẾNG-DÂN — BÁO

Trên con đường
trăm giặm, đã đi đến
chín mươi chín giặm
mà chưa được nửa
đường.

行百里者半九十。

TƯ-TƯỞNG TÂN-HÓA

(MỤC-DỊCH — THANH-CÔNG)

Hai chữ tân-hoa, trên vài mươi năm nay, nghe như đã thành tiếng dầu mồi, không lấy gì làm lạ. Nói cái nghĩa chính nó thì tân là tối, như di đường mà bước tối; hỏa là biến đổi chất này ra hình khác, như tân hóa ra bướm. Điều ấy ai cũng trông thấy, duy có tân hoa mà nói về lịch-sử của loài người thì rất là phức tạp. Cứ theo toàn thể trong dân-giau mà xét về đại-thể, thì từ lúc sơ nhán cho đến ngày nay, cái mày xoay vẫn mà tiến lên, vẫn kéo dài mãi không thấy ngừng, mà có lẽ từ ngày nay cho đến ngày mai kiếp quả địa cầu này, cái đường di lối ấy cũng không có cái gì ngăn cản được. Tuy tự con mắt thông thường mà xem thì thấy khi mâu khi châm, nơi sụt nơi trồi, song đó chẳng qua là, về lúc tam thời và riêng một bộ phận nào đó mà thôi, còn đến cái mày toàn thể kia thì thủy chung cứ một mục di trên con đường tân-hoa ấy.

Theo như lê tân-hoa nói trên thì người ta thường nói « mục đích », « thành công » v.v., rõ là một cách kiến giải lầm lạc mâu-vọng. Sao thế? Con đường tân-hoa đã không có giới hạn, nghĩa là không vạch hẳn một nơi nào là nơi cuối cùng, thì người di trên con đường ấy, ngày nào cũng là ngày ở dura đoạn lung-thủng, một cái dời người, mà dẫu cho cái dời của nuh-hung-háo-kiết đến bắc nào nữa, cũng chỉ di qua hết cái khoảng đường trong đời mình phải di đó thôi. Nói rằng mục-dịch, thành-công, chẳng qua chỉ trong một lạm thời nào, hoặc một bộ phận nào, chờ không phải là chỉ cả toàn thể được, vì cái mày toàn thể kia, vẫn ngầm ngầm xoay mãi, biết đâu mà gọi thành-công và mục-dịch?

Ký-giả nói thế, không phải bảo người dời làm việc không nên mong thành công mà đợi được mục-dịch mình đã định sẵn, song cốt cho người dời làm việc phải biết 2 điều:

Một là mở rộng tư tưởng mà nghĩ đến cuộc tân-hoa chung, mà không minh tự ngắn đơn lối minh;

Hai là có làm việc gì, chẳng qua một hột bụi trong cuộc tân-hoa chung kia mà không nên tự mán.

Nói như trên nghe hơi vu khói mà ít người dễ ý đến. Nay xin dẫn một chuyện gần đây ở nước láng giềng là nước

VẬN-VĂN

Cánh lâm-tuyễn

Nết bát thiên nhiên chẳng chát hèn,
Càng tráng phong cảnh lại càng quen.
Non phơi cổ lực trời phô gấm,
Suối bộc ròng xanh nứa lồng phản.
Trên tiệc chí lan đón gió lấn,
Trong câu trò chuyện tiếng chim xen.
Giang sơn này hối người tò điểm?
Một mối quan hoài những khrien nén.

GHÈNH-RÁNG (1)

Nắng mưa một cõi biền cảng non,
GHÈNH-RÁNG tro tro đồng đà tròn.
Nắng sắc Nữ-Oa rên lò dò,
Ngàn tráng linh-Vỹ lắp thon ven.
Ròn ta viên hồn xay nhiều lớp.
Sóng vỗ mưa luồn kiếp chả mòn.
Ngọn gió ngoặt khơi mây dĩnh nái,
Cảng thêm hiu quạnh буди hoàng hôn.

L. V. N.

(1) Thuộc về bài biền Quai abon.

Chơi Núi-Đất

Bến miền Núi-đất bóng chiều sa.
Phong cảnh điu hiu gió thời qua.
Sưa nhật đầu gánh rây lắn dâ,
Lo thơ chan nái mây liền nhá.
Chim kia lim đ vào rango nấp,
Tíu nở phản đường gánh cùi ra.
Non nước mót mâu linh xiết cảm,
Góc trời dã là bóng Hàng-nга.

NÚI MỎ — O

(Hình-dịnh)

Một mình sô sô gian phương trát.
Tên gọi Mỏ-O trái mây dời.

Có biếc mây chòm thơ thời mọc,

Bà xanh dồi cụm ngóm ngóm ngòi.

Giêng-Tiên (1) còn đó, người xa

vắng?

Mây mủ (2) chưa lun cảnh đài dời.

Cửa Nại thành Đồ (3) thay sắc

khác.

Hồi thăm nái hởi bạn càng ai?

T. C. Đàm

(1) Ở trên núi chòp này có cái giếng
người ta gọi là Giếng-Uôn.

(2) Khi trời nắng mà chớp Mỏ-O ra mây
thì biết gần mưa, đương mưa mà ra mây
thì biết nắng.

(3) Cửa Thị nại, thành Đồ-bàn.

SÔ NGƯỜI ĐỌC BÁO

Ở HUẾ-KÝ

Nói đến sự văn minh giàu thành
thi ai cũng nhận cho nước Huế
kỷ đứng đầu; không những tên
bộ họ chiếm phần nhất mà đến
người đọc báo họ cũng nhiều nhất.

Gần đây người ta đã điều tra cả
nước Mỹ là có 21 triệu gia đình;
năm 1929 số báo ra mỗi ngày gởi đi
đến 39.425.650 số mà ngày chả nhất
là ngày nghỉ, số báo phát hành cũng
đến 20.879.536 số. Người ta đã thống
tinh quan binh mỗi giờ đánh mồi
ngày đều có hai tờ báo (trên là trich
báo Sài Thành).

Trái lại nước ta 25 triệu người
mà số báo thành hành nhất không
lên 10 ngàn. Thủ là trong 25 triệu
kì ông rõ báo nhiêu giờ đánh, chờ
đến trên 24 triệu 9 ức người không
biết tờ báo là gì. Người ta nói
người minh nghèo bạt tiền thi đà
danh, đến lai mài cũng nghèo, buôn
nhí!

cái trò trẻ con chơi dừa ma
phô rãnh lèo ràng « mạo-biếm,
hyp-quán, thương nái, yêu
nước »; làm cho những kẻ hờn
lâm nghe thấy mà nhức đầu,
lại làm trò cười cho người
người vây.

Khi-Nhân

Cuộc sống hàng Mỗi cảm-tình của thanh-niên

(Tiếp theo)

Dẫu ai có tự xưng minh là « day
vật » cho mày cũng không khỏi có
những mối cảm tình. Mà cái mối
cảm tình của mỗi người không phải
là như nhau hết đâu. Cái cảm tình
cũng tùy theo người, tùy theo hoàn
cảnh mà có cảm tình v.v. phức tạp, và
những khía cạnh phản. Cũng thi
đặng trước bắc tranh mỵ nữ mà
cái cảm tình của nhà mày thuở
khác, mà cái cảm tình của nhà bà
đeo đúc lại càng khác. Cũng thi
đặng trước một cái cảm tình dika, thay
sang tay, từ quanh mặt trời mà
tiến hành. Như thế thi cái tò
gian từ trưa hôm nay đến trưa
mai thi phải giải hòa cái thời gian
của quá đà cầu cần để tự chuyển
một vòng. Trưa hôm nay ở Huế, lúc
là khói mặt trời kinh qua lý ngo
tuyên (meridien), 2) ở Huế. Trưa
mai tức là khói mặt trời lại kinh qua
tỷ ngọ tuyễn lý một lần nữa. Lấy
tỷ ngọ mặt trời kinh qua lý ngọ tuyển
để làm cái tiêu chuẩn mà tính ngày
đêm, như thế ấy là lấy mặt trời làm
cái, cho nên gọi là ngày thái dương
(Jour solaire). Bờ tò là cái ngày
đêm mà bằng ngày chúng ta thường
kính nghiệm, cho nên cũng gọi là
ngày số thi (jour apparent).

Ngoài hằng tinh. — Cứ cái quan
tập của trai đất và mặt trời mà nói
thì thời gian một ngày thường già
hơn cái thời gian mà trai đất cần
để tự chuyển một vòng, như thế là
để cái vị trí của mặt trời, đổi với
địa cầu từ thay đổi luôn. Nếu bây
giờ ta lấy một vị kinh hằng tinh (étoile
fixe) để làm tiêu chuẩn (hằng tinh
vì ở xa địa cầu quá cho nên đổi với
địa cầu, ta nhìn thấy hằng tinh vẫn
đứng một nơi chỗ không di dịch),
thì cái thời gian từ khi vị hằng tinh
kính qua lý ngọ tuyển, đến khi
nó kinh qua lý ngọ tuyển lý một
lần thứ hai, đương nhiên bằng nhau
với cái thời gian của địa cầu cần để
tự chuyển một vòng. Thuyết minh
theo cách ấy, nếu lấy thời gian của
địa cầu cần dùng để tự chuyển một
vòng làm một « kỷ », thì là cái tiêu
chuẩn để quan sát không phải t Ái
đương mà là hằng tinh, như vậy thi
gọi là ngày hằng tinh (jour sidéral).

Mỗi cảm tình ấy đều không

may mà có, thi phải gắng sức để
nên nó mới được.

Lạc-nhân thà thiệt, không phải
binh không mà vết bát nay, chính
đoc trong báo Trung-lập ngày
28 Février bài của cậu Tân-thái-Cánh,
sinh viên trường Quốc-học,
tưởng thuật lúc gặp mây tay thè
hảo Nam kỳ dìngang qua Huế. Cậu
Cánh hồn nhưnhau thanh niên khác,
cũng như Lạc-nhân đây, là một
tag hồn mợ thè tháo. Bờ là một
điều đáng mừng cho tiền đồ thè
đực đà ta.

Trong bài của cậu có kè những
tag thè tháo trả danh trong Nam
đem chuồng di đánh xát người, rồi
cậu tò nái hán hoan được gặp
mây tay di bộ hòn ấy; rồi cậu cho
lại tò rạng vè non sông, « làm gương
cho đàn em bê đại i o. o. ». Thời thi
cũng không trách cậu cái chuyện ấy
lâm chí. Lạc-nhân chí lây làm lợ cho
cái cảm tình của cậu nói trong
bài ấy. Cậu thuật rằng tiếp chuyện
một hồi rồi vi « quát cảm động muôn
nơi mà nói chẳng ra lời », cho đến
hồi bắt tag nhau rồi mà còn i lần
lên chua muôn di; một đoạn
nữa cậu lại thêm: « mà tái hán di
cho đánh... ». Quá thật! cậu
Cánh gặp người di bộ là Nam ra
Bắc mà sao cậu lại nói chuyện
không khác chí là gặp tình nhân
của cậu! Cậu vẫn của cậu Cảnh
thật đã lợ cho ta biết bao nhiêu
là cảm tình chát chúa trong tâm
hồn cậu, cảm tình làm cho cậu
cảm không nói được, quê không di
được... mà cảm tình bồi dâu gác
ra? bởi cái bóng của ba nhà thè
tháo! Lạc-nhân lây làm lợ lại

LỊCH LÀ GÌ?

(Tiếp theo)

Ngày thái dương. — Người ta

ngày nay nhiều người biết rằng v
trái đất tự chuyển nên sinh ra

ngày đêm. Song thực ra thì sự ấy

cũng chưa đúng bao. Muôn thuyết

nhưng mỗi một sự

và một sự khác nhau

kh

SÁCH TẶNG

Bản báo có nhận tặng quyền sách
DU LỊCH QUÀNG BÌNH của ông
Nguyễn Kinh Chi soạn do hiệu dân
Khun Diệp (Đồng bồi) xuất bản
(sách cho không chờ không bán).

Xin cờ lời cảm ơn.

T. D.

Bán cờ-phán

Hiện ở bán Công ty có người
khai bán 10 cờ phán mới có 2000,
ngài nào muốn mua mấy cờ xin gửi
tho cho biết.

Huynh thuc Khang Cong ty

CÁC ANH EM

Tôi mắc bệnh LÂU NHẬP CỐT vò gò
cho vợ thi vò tôi bị bệnh, sau sinh KHI
HỦ HUYẾT ĐẦU GIÀ CON khôn
men trong 3 năm này vò hiện sau tôi có
tên bài BỆNH QUÝ THƯỚC TIỀN
HOA - VĂN - ÁP Bắc-Ninh, tôi dùng thi
quả thần hiệu, nay vò chòng tôi khỏi cò,
và có máy lòi dâng nén cảm ứng ngài,
sau phò bày nêu anh em có mắc các
bệnh này thi nên dùng thuốc đó, không
tốn mua khói và vò hàn sinh dục, hiện
vò tôi đã có thai được 5 tháng rồi, sau
này tôi mong rằng ngài lai nghiêm cua
cho được nhiều thứ thuốc thần hiệu vò.

Nguyễn-vân-Toán Phan-Thiết

**KHÔNG NGỜ RẰNG TÔI
DÙNG MÀ CÙNG ĐƯỢC!**

Tôi năm nay đã gần 70 tuổi, chỉ vì ăn
không được mà trong mình mọc mồi
không muối cát tay làm chát việc nhẹ
nhé. Ngày tháng 5 năm ngoái, người con
rể tôi là Hồ-đán-hà về, mua cho tôi 5
gói thuốc HAI-NGỌC-DƯƠNG BÁCH-UNG
do ông Nguyễn-huy-Cử (Làng
Hoa-làng-ghia, phủ Hoa-làng-hà, tỉnh Thanh
hoa) chế ra (mỗi gói giá 0.5đ) chữa huyết
tích, đau tức là mệt ứ, ăn nước đột
tử vàng và to bụng, ăn không tiêu, da
bung dày v.v. Tôi uống thử một gói,
qua ngày mai ăn thấy ngọt miệng, tôi
uống tiếp mấy gói nữa, nghe trong trán
khó khăn và ăn uống hơn thường. Từ
đó tôi dùng làm thứ thuốc sống thường.
Hiện nay trong nhà tôi bắt thấy mờ,
người đời dùng thứ thuốc ấy, mà đã dùng
thuốc ấy thi tiêu hết đờm hết ứ, ăn
ngon và ngủ yên, không sinh ra bệnh gì
khác.

Và có lời cảm ơn ông Nguyễn-huy-
Cu đã chế ra thứ thuốc thần hiệu ấy.

Muar THÔ

Làng Lu-khanh, phủ Hoa-xuân

Bồn hiệu mỗn cần dùng hai
người thầy thuốc Annam, để giúp
việc. Biết thuốc liều cung dâng,
chết quốc-nữ phải rắn, và biết
khoa ngôn-nữ mót lịt. Tuổi độ 40
tỷ xuống. Nhưng phải có lòng trung
háu.

Nếu người nào bằng lòng, xin gửi
tho thương thuyết.

VỆ SINH-DƯỜNG

Pharmacie Annamitiqu
B^e Albert 168 (Saigon),

Lịch là gì?

(Tiếp trang trước)

thời gian ngày tháng giờ là hàng ngày
đằng linh, cứ ngày nào cũng như thế
còn kết quả, cái thời gian của ngày
thì đương cùng nhất định không
đổi. Song thực ra thì quí đạo của địa
cầu lại là hình bầu-đục, chứ không
phải hình tròn, cho nên cái bô-cô-dô
của địa cầu xoay quanh thời gian
không ngày nào đồng ngày nào; vì
vậy ngày thời gian ngày giải cũng
không đồng nhau. Ngày xưa, cái đờ
dùng để do thời gian không linh, nên
cái sự sai số au nhỏ như lý không
biết đến. Ngày nay có thứ chay biếu
(đồng bô) rất linh mèo, một phút
một giờ không sai, nên ngày giải
ngân khác nhau thi về học thuật
cùng thực dụng đều bất tiện cùi. Vây
nên cách tính thời gian thực tế phải
có phương pháp biến thông để làm
cái tiêu chuẩn nhất luật. Cái phương
pháp ấy là thế nào? Tức là lấy tất
cả thời gian trong cả năm mà chia
đều cho số ngày trong một năm, để
làm thời gian của một ngày tức
là chia đều cái giải ngày những
ngày trong một năm). Cái ngày định
theo cách ấy gọi là ngày thời
gian bình quân (jour solaire moyen).

Hiện các nước đồng tây ngày nay
đều dùng phương pháp ấy để tính
ngày giờ, những ngày biến trong
các lịch sử ngày nay tức là ngày
thời gian bình quân vậy.

(Còn nữa)

ĐONG HÀI

(1) **Tự chuyển:** Trái đất tự xoay mòn
(movement de revolution). **Công chuyển:**
Trái đất xoay vòng quanh mặt trời (move-
ment de translation).

(2) **Tự xoay:** Cái vòng vạch trên
mặt đất có quay chỗ mình đứng với
hai đầu trái đất.

NHIỀU NGƯỜI BỊ:

PHÒNG - TÍCH

Bịnh Phòng-Tích dân ông, dân bà sặc
kém thường hay bị, nhất là từ 25 đến 50
tuổi hay bị lâm, vì cơm nát, rynn say, với
nhìn thê-đục hoặc là xong 41 ngày hay
tầm ngay nén thê bịnh: gọi là Phòng-Tích
Khi thê bịnh, thấy dày hơi, tức cổ, tức
ngực, cơm không nuốt ăn, ăn thì thấy
thường đau bụng, đau lưng, chán ăn mồi
một. Kì lân năm sáu mồi vàng, da bụng dày

Mới bị uống 1, 2 lần, lâu 4, 5 lần, uống
không công phat, chêng bịnh ài thấy
độ chịu hoặc khỏi ngay.

Mỗi lần chia hai hòn uống, giá: 0p 40
VŨ-SINH-TAM, 178 bis, Route Lechatay
HAIPHONG.

ẤM TỪ Kim-tiền năm 1926

ĐẠI-LÝ TRUNG-KÝ :

HUE : Hiệu VINH-TƯỞNG,
phố Gia-Lung.

TOURANE : THÁI-VIỆN phò Maude và
NGUYỄN-THỊ HUÈ phò
Bé-hàn-Vi.

QUANGNGAI: NGUYỄN-NGỌC-ANH, Thanh
Trà, Mô-Đức và CHÉ-
HOÀNG-A Song-vé.

PHATRANG: MỘNG-LƯUNG-TEU-QUÂN
Library.

TAMQUAN: Ông Đội-CHÁN.

VINH : Hiệu SINH-HUY phò Gare.

DALAT : BINH-VĂN-CHÂU, Librairie.

FAIFOO : HOÀNG-ĐẮC - VINH 128
phò Pont Japonais.

DONG-HOI : Lô Quyết Commerçant

Khíp ha kỵ có Đại-lý bá-sá

cá

